

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

An Episcopus dispensare possit cum homicida quoad ordines
suscipiendos. Cap. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

S V M M A R I V M .

- 1 Homicidium est triplex, necessarium, voluntarium, & casuale, & num. 2. 3. & 4.
 - 5 Episcopus dispensare non potest cum homicida voluntario.
 - 6 Nec Prælati regularis in hoc casu potest cum suis subditis dispensare.
 - 7 An possit Episcopus cum tali homicida dispensare quoad retinendum beneficium antea obtentum.
 - 8 An homicidium, & irregularitas priuent homicidam beneficio ipso iure.
 - 9 An Episcopus possit in homicidio casuali dispensare.
 - 10 Et an possit dispensare in homicidio commisso causa defensionis non seruato moderamine inculpate tutelæ.
 - 11 Et an in irregularitate contracta ex mutilatione alicuius membri.
 - 12 An possit Episcopus dispensare in homicidio percutientis prægnantem sine intentione causandi abortum.
 - 13 Et an in homicidio commisso ex repentina ira, vel rixa.
 - 14 Quid si quis mandauit committi homicidium in persona vnius, & commissum fuit in persona alterius.
 - 15 Et quid si vertit infirmum intentione acceleranda mortis, ne tam diu patiatur.
- An incurrat irregularitatem reuolvens infirmum, vt facilius somnum, vel cibum capiat, si

mors ex aliqua culpa acceleretur, ibidem.

- 16 An Episcopus dispensare possit in irregularitate proueniente ex homicidio factò a ministris iustitiæ, vel in bello iusto, & numer. 17. & 18.
- 19 Quinam incurrant irregularitatem ex defectu lenitatis.
- 20 An imminente magno scandalo, vel urgente alia magna necessitate possit Episcopus cum homicida voluntario occulto dispensare.

C A P. VIII.

An Episcopus dispensare possit cum homicida quoad ordines suscipiendos.

Ro maiori intelligētia notandū est, quod triplex est homicidiū, aliud enim est necessarium, aliud voluntarium, aliud casuale; homicidium necessarium est quod vitæ mortis causa committitur seruato moderamine inculpate tutelæ iuxta l. 1. C. vnde vi, & clem. vn. de Homicid. volunt. dicitur autē quistali moderamine vti, quando non poterat se defendere, aut tueri, nisi eo modo, quo se defendit iuxta tex. in d. clem. vn. & DD. in d. l. 1. C. vnde vi. quod circa tria consistit, scilicet circa modum, vt si quis fuisset insultatus sine armis, non poterit se defendendo percutere cum armis: secundò circa tempus, vt fiat in continentí, & illicò factò insultu: Tertio circa causam,

vt tanta, & talis propulsio sit, quanta est necessitas defensionis, & non vltra *Clar. in §. homicidium vers. scias tamē, & alij apud Vulp. in Prax. Iudic. cap. 1. num. 41. & de hoc non loquimur, quia ex tali homicidio nulla insurgit irregularitas, vt expressè constat ex dicta clem. vn. de Homic. volunt.*

3 Homicidium voluntarium dicitur quod est illicitum, intentum siue volitum in se *Nau. in man. c. 27. nu. 240. Bonacin. de censur. disp. 7. q. 4. pun. 8. num. 1. Dian. par. 4. tr. 2. resol. 33. Garc. de benef. par. 7. cap. 11. num. 44. Ricc. in Prax. for. eccles. par. 3. ref. 266. & ideo necesse est, vt in illo perpetrando adsit voluntas directa, & expressa, & non sufficit, vt sit voluntarium in causa *Turrian. de censur. lib. 9. disp. 63. dub. 1. quem refert Dian. loco cit. ref. 72. requiritur etiā in hoc plenus vsus rationis, vt d. Ricc. in Prax. vt sup. par. 1. ref. 461. Dian. par. 4. tr. 2. ref. 67. Vnde si furiosus, infans, vel dormiens hominem occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit d. Clem. vn. de Homic. volunt.**

4 Homicidium verò casuale dicitur quod non est formaliter intentum, vt d. Bonac. in tract. de Restit. disp. 2. q. vlt. sect. 2. pun. 2. num. 1. & est quando præter intentionē contingit propter exercitium rei illicitæ, vel etiam licitæ non adhibita diligentia *S. Th. 2. 2. q. 64. art. 8. Sylu. in ver. homicidium 2. num. 1. nam si quis det operam rei licitæ debitam adhibens diligentiam, & ex hoc homicidiū sequatur, non incurrit homicidij reatum secundum S. Th. loco cit. nec incidit in*

irregularitatem *cap. lator cap. dilectus filius, & cap. ex litteris de Homic. volunt. immò addūt nonnulli Doctores, quod si adhibeatur debita diligentia, non incurritur irregularitas, etiam si homicidium sequutum fuerit dando operam rei illicitæ, tum quia nullo iure expressum est, ex homicidio huiusmodi prouenire irregularitatem, tum quia in hoc casu non intercedit culpa homicidii, cum ratione diligentie præstitæ homicidium non censeatur plene voluntarium, ita Hériq. Hurtad. Coninch. & alij apud Dian. part. 4. tr. 2. ref. 20.*

5 Dico igitur 1. quod licet ante Concilium Tridentinum posset Episcopus dispensare cum homicida voluntario quoad beneficium simplex, & ordines minores, vt ex *cap. 2. de Cleric. pugn. in duell. colligit Nauar. conf. 45. de Homicid. hodiè tamen nullo modo dispensare potest, etiam si homicidium huiusmodi sit occultum, vt constat ex eodem Concilio sess. 14. de ref. c. 7. & sess. 24. cap. 6. Nauar. in man. c. 27. nu. 240. in fin. Tolet. in sum. lib. 1. cap. 31. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 7. num. 14. & 15. & alij apud Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 2. alleg. 39. num. 59. Piasc. in Prax. Episcop. p. 1. cap. 1. num. 60. vers. regulariter Ricc. in Prax. for. eccles. par. 1. resol. 473. & p. 3. ref. 264. Garc. de Benefic. par. 7. cap. 6. num. 5. Dian. par. 7. tr. 2. ref. 33. & alij communiter.*

6 Vnde neque potest Prælati regularis cum suis subditis in hoc casu dispensare *Sorb. in ver. dispensatio in fin. quicquid dicat Portel. in dub. regul. ver. dispensare num. 8. & alij*

alij apud Dian. par. 3. tr. 2. ref. 45. & par. 7. tr. 5. ref. 21.

7 Putant tamen nonnulli Doctores, quod licet non possit Episcopus dispensare cum tali homicida quoad beneficium obtinendum, potest tamen, quando delictum est occultum, dispensare quoad retinendum beneficium antea obtentum, siue sit simplex, siue curatum, dummodo per alium illud exerceat, ita Nauar. cons. 45. num. 1. de Homicid. Marchin. de sacram. ordin. tract. 1. par. 9. cap. 1. diffi. 3. num. 3. Alzed. in Prax. Episc. par. 2. cap. 6. n. 7. & alij apud Dian. par. 7. tr. 2. ref. 34. sed hanc sententiam rejicit Barbof. loco cit. d. par. 2. all. 39. num. 61. ubi ponderat illa verba Concilij, sed omni ordine, ac beneficio, & officio ecclesiastico perpetuo careat, subdit tamen ibidem, quod hoc decretum Concilij non extenditur ad pensiones.

8 Addunt alij, quod homicidium & irregularitas non priuant homicidam suo beneficio ipso iure, & ideo Clericus homicida antequam condemnatur de homicidio, licite retinet beneficiu, quod ante irregularitatem obtinuerat cap. Clericis Ne cler. vel mon. cap. ex litteris de excess. prelat. Io. Franc. Leo in Thef. for. eccles. par. 3. cap. 4. Graff. p. 2. decis. lib. 2. cap. 62. nu. 11. Barbof. in cap. veritatis num. 3. de Dol. & contum. immo posse clericum etiam retinere beneficium, quod impetravit post irregularitatem incursum dicit Dian. par. 4. tract. 2. ref. 79. ubi citat Sylu. in ver. excommunicatio 4. num. 4.

9 Dico 2. quod in homicidio ca-

suali publico Episcopus dispensare potest quoad minores ordines, & simplex beneficium cap. ad audientiam de Homicid. & cap. 2. de Cler. pugn. in duell. Nauar. in man. cap. 27. n. 240. in fin. ubi addit, posse Episcopum in tali casu etiam dispensare ad retinendum curatum iam obtentum, licet non ad obtinendum; Si vero sit occultum, poterit dispensare cum tali homicida etiam quoad ordines sacros, & beneficia curata obtinenda vigore Concilij Tridentini d. sess. 24. c. 6. ubi tantum excipitur homicidium voluntarium ita Graff. p. 1. lib. 2. cap. 62. nu. 10. Piasec. in Prax. Episc. par. 1. cap. 1. num. 57. & alij, quos late congerit Barbof. de offic. & potest. Episc. par. 2. alleg. 39. n. 47. & seq. Dian. par. 7. tr. 2. ref. 31.

Videtur tamen obstare aliud decretum eiusdem Concilij sess. 14. de ref. cap. 7. ibi, si verò homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narratur, quam ob causam etiam ad sacrorum ordinum, & Altaris ministerium, & beneficia quacunque, ac dignitates iure quodammodo dispensatio debeat, committatur loci ordinario, aut ex causa Metropolitanò, seu viciniori Episcopo, qui non nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit. Vnde circa intellectum huius textus varij varia dixerunt, ut notat Barbof. d. p. 2. all. 39. num. 54. sed vide Bonacin. de censur. disp. 7. q. 4. pun. ult. nu. 9. ubi dicit, Concilium d. cap. 7 non agere de homicidio occulto, sed publico.

- blico quoad obtinendam dispensationem in foro externo, idque colligit ex illis verbis, *qui non nisi causa cognita, & probatis precibus &c.*
- 10 Ex dictis inferunt Doctores, Episcopum dispensare posse in homicidio commisso causa defensionis non seruato moderamine inculpatae tutelae, quia tale homicidium, licet non sit merè necessarium, habet tamen vim necessarii, quatenus vitanda mortis causa fit *Nau. in man. cap. 27. num. 239. vers. secundo Piasec. d. par. 1. cap. 1. n. 57. Dian. par. 7. tr. 2. ref. 29. Ricc. in Prax. p. 3. ref. 266. Barbos. d. all. 39. nu. 53. Bonacin. de censur. disp. 7. q. 4. pun. ult. numer. 9.*
- 11 Inferunt 2. posse Episcopum dispensare in irregularitate contracta ex mutilatione alicuius membri, quia mutilatio non est homicidium *Piasec. loco citato d. nu. 57. & ita censuit Sac. Cong. teste Ricc. in Prax. for. eccles. par. 1. ref. 457. Bonacin. loco cit. num. 11. & hanc esse communem dicit Dian. par. 4. tr. 2. ref. 71. & p. 7. tr. 2. ref. 28. vbi etiam notat, mutilantem membrum inimici iam mortui non incurrere irregularitatem, quia membrum mortui non dicitur, nec est simpliciter membrum.*
- 12 Inferunt 3. Episcopum posse etiam dispensare in homicidio percussantis praegnantem in utero sine intentione causandi abortum, quia, vel hoc casuale est, licet punibile, *vt d. Ricc. in Prax. par. 1. ref. 458. & p. 3. ref. 266. Barbos. loco cit. num. 50. Dian. par. 7. tr. 2. ref. 30. vel potius mixtum ex casuali, & voluntario;*
- cum enim non sit ex proposito directo, & formali, simpliciter, ac perfecte voluntarium dici non potest *S. Th. 2. 2. q. 64. art. 8. Nauar. cap. 27. numero 219.*
- 13 Inferunt 4. Episcopum posse dispensare in homicidio voluto non ex consilio, aut matura deliberatione factio, sed ex repentina ira, vel rixa *Anila de Censur. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. & sect. 5. dub. 5. concl. 2. Coninch. de Sacram. disp. 18. dub. 14. num. 111. & alij, quos refert, & sequitur Dian. par. 1. tr. 15. ref. 19. & par. 4. tract. 2. ref. 72. & par. 7. tr. 2. ref. 32. vbi dicit, quod Concilium d. sess. 14. cap. 7. requirit, vt homicidium fiat animo deliberato, pro vt etiam respondit Sac. Cong. teste Barbos. par. 2. all. 39. nu. 52. Sed contrarium tenet Molin. Suar. & alij apud Bonacin. d. disp. 7. q. 4. pun. ult. numero 6. quia licet rixa inopinatae orta sit, potest tamen quis libera voluntate directe intendere mortem alterius; & ideo hanc sententiam esse probabiliorem dicit idem Diana par. 1. tract. 15. d. resolutione 19.*
- 14 Inferunt 5. posse Episcopum dispensare cum eo, qui mandauit, committi homicidium in persona vnius, sed fuit commissum in persona alterius, vel ipsius mandatarij: quia tale homicidium non est proprie voluntarium respectu mandantis, sed casuale culpabile *Garc. de Benef. p. 7. cap. 11. num. 44. & alij apud Barbos. d. p. 2. alleg. 39. nu. 52. Dian. par. 4. tr. 2. ref. 12. & par. 7. tr. 2. ref. 30. idem dicunt, si mandauit seruo, vt alterum tantum percuteret, non autem occideret, licet mors*

mors

- mors deinde sequuta fuerit *Bonacin. d. disp. 7. q. 4. punct. ult. num. 8. Roco. in Prax. ut sup. par. 1. ref. 456. & 458. & p. 3. ref. 266.* Vnde Sylu. *in ver. homicidium 2. q. 22. & alij quos refert, & sequitur Dian. par. 4. tr. 2. ref. 10.* tenent, cum non esse irregularem, qui alium vulnerauit vulnere non lethali, etiamsi vulneratus ex propria, aut medici culpa, aut incuria decesserit: quia vulnerans in tali casu non est causa mortis, licet morti occasionem dederit.
- 15 Inferunt 6. posse Episcopum dispensare cum eo, qui vertit infirmum intentione accelerandæ mortis, nè tandiù patiatur, quia homicidium voluntarium, de quo agit Concilium *d. sess. 14. cap. 7.* illud est, quod illicitè per infidias, & ex proposito fit, *ut cum Auil. tenet Barbof. d. all. 39. nu. 47.* sed contrarium tuctur *Henriq. apud Bonacin. de Censur. d. disp. 7. q. 4. pun. ult. nu. 10.* quia mors inde sequens videtur directè volita, & intentà.
- Verum si quis bona fide, & animo iuuandi reuoluat infirmum, vt facilius somnum, vel cibum capiat, irregularitatem nullo modo incurrit, etiamsi mors ex aliqua culpa acceleretur: modò non sit culpa lata, aut negligentia notabilis, sed adhibuerit illam diligentiam, quam communiter adhibent homines illius professionis *Nau. c. 27. num. 228. Mancin. in Pract. visit. infirm. pract. 10. dub. 4. & cõmunem dicit Bonac. de censur. disp. 7. q. 4. pun. 7. num. 12.* vbi etiam notat, quod non sunt facilè admittendi scrupuli in hac materia.
- 16 Inferunt 7. posse Episcopum dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio licito, siue factò auctoritate legitima à ministris iustitiæ, vel in bello iusto late *Barbof. d. par. 2. all. 39. nu. 47. Dian. par. 4. tr. 2. ref. 69. & par. 7. tr. 2. resol. 26. & 27.* vbi dicunt, quod sub nomine homicidij voluntarij illud tantum comprehenditur, quod est illicitum, & iniustum.
- 17 Immodò *Auil. Sánchez sagund. & alij apud Barbof. loco cit. num. 26. & 27.* afferunt, posse Episcopum cum iudice sententiam sanguinis exequente dispensare, etiamsi id alibi notorium sit, & ex actis iudicij constet: dummodò in Ciuitate, seu loco, in quo petitur dispensatio, sit occultum, neque adsit periculum diffamationis propter locorum distantiam.
- 18 Contrarium tamen tenet *Bonacin. d. disp. 7. q. 4. pun. ult. nu. 4. & 10. Garc. de Benefic. par. 7. cap. 11. n. 40. & alij* afferentes, Episcopum in tali casu non posse dispensare, quia hæc irregularitas non prouenit ex delicto: & hæc sententia videtur probabilior.
- 19 Addunt alij, quod irregularitatem prædictam ex defectu lenitatis incurrunt tantum ministri iustitiæ, quia in iuribus, in quibus fit mentio irregularitatis ex defectu lenitatis, sermo tantum est de iudicibus, & alijs officialibus concurrentibus ad occisionem, aut mutilationem, vt publicis personis, & ministris iustitiæ, ita cum *Vasq: d. Turrian. de Cens. lib. 7. disp. 66. dub. 3. Hurtad. disp. 2. de irregul. diff. 11. nu. 39.* quos refert, & sequi-

ter *Diam in Addit. secundar. ad 1. 2. & 3. part. ref. 15.* ubi ab huiusmodi irregularitate excusat vendentes, aut donantes instrumenta ad interficiendos delinquentes.

20 Ultimo observant DD. quod imminente magno scandalo, vel urgente alia magna necessitate, & difficili existente recursu ad Papam propter inopiam, vel magnam distantiam potest Episcopus in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario occulto dispensare ex tacita Summi Pontificis commissione: non enim credendum est, Papam sibi reservasse dispensationem in tanto animarum periculo, ita Petrus Cornelio in 3. par. D. I. hom. tract. 5. de Irregul. disp. 1. dub. 4. q. 4. Anil. de Censur. par. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 3. & alij apud *Diam par. 4. tr. 2. ref. 100. quibus adde. Sylu. in ver. dispensatio num. 15.*

S U M M A R I U M.

- 1 Quid, & quatuorplex sit bigamia.
- 2 Quid requiratur ad bigamiam contrahendam.
- 3 Qui primo accipit Virginem, sed non cognoscit & ea mortua contrahit cum alia virgine, & eam cognoscit, non est bigamus.
- 4 Bigamiam non incurrit, qui si est contrahit secundum matrimonium, ut extorqueat copulam.
- 5 Non oritur bigamia, nec irregularitas in foro conscientiae ex copula absque seminis virilis emissionem.
- 6 Non est bigamus qui ducit mulierem a se ipso cognitam ante matrimonium.
- 7 Non est irregularis qui susceptis minoribus ordinibus, aut emissio simplici castitatis voto contrahit, aut consummat matrimonium.
- 8 In bigamiam incurrit qui iudicio suo virginem duxit, sed tandem invenit eam corruptam, & cognoscit.
- An error, vel ignorantia a bigamia excuset, ibidem.
- 9 Quid si quis cognoverit uxorem qua adulterata fuerit, per vim, aut metum.
- 10 Bigami sunt inhabiles ad ordines.
- 11 Ita sunt inhabiles ad beneficia.
- 12 An clericus in sacris constitutus contrahens matrimonium amittat ipso facto beneficia.
- 13 An bigamus possit habere pensionem.
- 14 An Clericus conjugatus possit puniri a Iudice laico, si in bigamiam inciderit.
- 15 In bigamia vera, vel interpretativa Episcopus non potest dispensare.
- 16 An Episcopus incidat in aliquam poenam, si scienter ordinet bigamum.
- 17 An Praelati regulares possint dispensare in tali bigamia.
- 18 In bigamia huiusmodi solus Papa dispensat.
- 19 An Episcopus dispensare possit in bigamia interpretativa orta ex delicto occulto.
- 20 An possit Episcopus dispensare, in bigamia similitudinaria. Et an Praelatus regularis possit